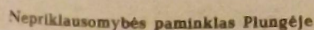

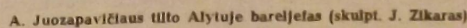
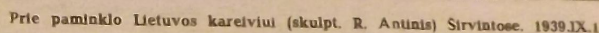
Kaina 10 kp

Po Lietuvas istorijos ir kultūros paminklų savado atgimimas, todėl iškilo dilema: testti ši leidinį toliau ar ne? Ar chologija, architektūra, urbanistika ir iš dalies daile, — milžiniško darbo rezultatas, — kaip mažiau susiję (nors būti ne sieti) su politika dalykai, galetų būti be didesnių pakitimų pateikti visuomenei. Matydami bendrą vaizdą, bent jau turėjame pamatą tolesnei veiklai. Tiek iki šiol iš to bendro vaizdo teturėjome Kultūros ministerijos 1973 metais išleista įspalvinta kultūros paminklų sąrašą, 1977 metais išleista, taip pat įspalvą, jo tęsinį ir daugybę tos ministerijos kolekcijos nutarimų — maslinių, kuriuos mažai kas sugebėjo suakceptuoti, todėl iš esmės jie dar nepatepti ir visuomenei praktiškai neprieinami. Dar nepasiekėti senas lozungas: „partija ir vyriausybė labai rūpi-

nasi kultūros paminklais" ir konkre-
tūs kultūros paminklų masinio naikini-
mo vaizdai.

Istorijos paminklai šiandien kelia
daugiausia rūpesčių. Jų svarba įvairi-
ams žmonių bendrijoms skirtinga, daž-
nai dargi prieštaringa. Šie paminklai
neretai susiję su moralės (gėrio, blogi-
umo) kategorijomis, politika, emocijo-
mis. Tik laikas nustato tikrusios vėr-
ties kriterijus. Ne visur vienodu gret-
liu tie poslinkiai vyksta, kaip ne vi-
čiu tie poslinkiai sparčiai bėga laikas... Štai
vienodai sparčiai bėga laikas... Štai
Ispanijos kardinąs Franciskas Frankas
(mirė 1975 metais) amžinajam po-
lilui vietą pasrinko bendrosios falan-
gistių ir respublikonių kapinėse: jo ka-
pas tarp šių dviejų ir nebūt nebūsių
jų simboližuojan-
dais. Lietuvoje jo
senovai tautos genocido vykdytojai
vis dar slapta valgydinami, gydomi

Nuotraukos iš Algimanto Miškinio archyvo

specialiose ligoninėse, karštinami specialiuose pensionatuose, o kai ateina laikas išvykti į kojomis į priekį, vėlgi graudžiai iš smiltis tol nuo „mylimųjų liudies“ — Atkalinio karių kapinėse. O Lietuvos partizanai, dar taip neseniai keikti, vadinti banditais, iki šiol neturi civilizuoto žmogaus vertybės amžino atsilavo visų tėvyneje, už kurią padėjo galvas. Ar tai civilizuotos šalies, tautos tikrovė? Civilizacija, humanizmas dar tik žengia į mūsų žemę.

Patsai istorijos paminkų sąrašas, sudarytas neseniai egzistavusios, o ir dabar kartais pasireiškiančios komunistinio lagerio ar artimos jam ideologijos pagrindu, yra artimesnis — dirbtines istorijos sądava. Išpusta vadinamoji pažangųjų jėgų ir vėlyųjų pažangių veiklų ir nulytuma (ar netgi niekinama) visa kita. Ar liepsa tauta kelia ant istori-

jos pjestalo apgausotus, vergus, mankurtus — tuos, kurie laisvę užkariautoj, vergvaldišio batus ir iš pasiute šuns puolė savo broji? Nebent tai būtų bėprotybės istorija. Ar žlugdinėziminakė... Civilizuoja visuomenė ne trunukė tokią „palangų“ veikėja gerbti (jei yra už ką) jo artimesiems, vieniems. Tai jų asmeninis reikalas. Bet šiais veikėjais knibždėte knibžda Lietuvos istorijos paminklų sąrašas. Jame iškreiptai sureikšmintą apie 3 mėnesius teigėvavusius Lietuvos Tarybų Respublikos, II pasaulinio karo (tarybines puses), LTSR laimėjimų ir pergalčių istorija. Todėl dabartinis istorijos paminklų sąrašas primena pasiviršį ir i nebūtų grįžtantį laivą. Kad jis plauktų, reikia išvesti didįjį dalį balasto, šiukšlės ir papildyti jį žmogiskomis bei tautinėmis vertybėmis. Ista-

